

Ivan Langerholz:

Sola lepega vedenja.

1. Doma.

troci, sedaj pa le z menoj! Bomo šli po nekaterih hišah pogledat, kako se kaj vedejo otroci. Videli bomo marsikaj dobrega. Take otroke bomo pohvalili in šli bomo dalje. Kjer bomo pa naleteli na kaj slabega, bomo pa vam in njim povedali, kaj ni prav.

Vstopimo kar pri Martinkovih.

Stric so prišli iz mesta na obisk. Dolgo se že nista videla stric in Martinkov oče, pa bi se rada malo porazgovorila. Pa ti jo priromplja takrat od nekod Martinkov Jožek in pripoveduje na ves glas, da je lačen. Komaj se vrata za njim zapró, že prisopiha tudi Katrica in vpije: »Mama, kruha, mama, kruha!« Mama ga ji odrežejo, Katrica pa že oddirja, še preden mama izpregovoré: »Kako boš pa rekla?« Zunaj nekje zamomlja par besedi, pa jih nihče ne razume. Komaj je pa Katrica zunaj, že prilomasti Tonček, ki si je roko malo narezal, pa joka, kakor bi ga že smrt davila in z jokavim glasom vpije: »Obvežite, mama, brž obvežite!« In tako gre dalje: vse ljubo popoldne se nadaljuje ta dirindaj. »Veš kaj?«, rekó naposled Martinkov oče stricu: »Pojdiva v vrh-njo sobo, tam bova imela vsaj malo mir.«

Ker učé tudi zmože človeka, se pri Martinkovih lahko marsikaj naučimo.

Kaj bi bili morali storiti Martinkovi otroci, ko so zagledali v hiši svojega strica?

Strica bi bili morali lepo pozdraviti in roko bi jim bili morali podati.

Dobro! Kdo je videl še kaj napačnega?

Jaz! Starše bi bili morali za vsako reč prositi. »Mama, prosim kruha!« — »Mama, prosim, obvežite mi roko!« Ne pa kar takó: »Mama, kruha!« Starše morajo otroci prositi, ne jim pa ukazovati.

Pa še nekaj! Zahvalil se tudi nobeden Martinovih nič ni.

Kako bi bil ti to storil, Tinček?

Rekel bi bil: »Hvala!« —

Nekaj je to že! Pa ti bom vendar malo popravil, kar si povedal. Meni ta »hvala!« ni nič posebno všeč. Zakaj pa ne? Prvič zato ne, ker ni zrastle na slovenskih tleh. To smo si prav brez potrebe izposodili od Nemcev. Drugič pa — prazna hvala in puhla repa, oboje ni nič vredno. Kdor vam kaj dobrega stori, kdor vam kaj pomaga, najsi bodo to že starši ali stric ali teta ali botri . . . vsakemu recite: »Bog vam plačaj!« To pa storite takoj, sami od sebe, na mestu, in ni treba šele čakati na opomin: »Kako boš pa rekel?« Pa razločno, glasno, ne samo kaj zagodrnjati!

Pa še nismo pri kraju.

Kadar je tujec v[hiši, naj bodo otroci mirni! Ni treba naprej in naprej letati vun in noter, pa motiti tujca. Včasih je treba res malo potrpežljivosti, če se tujec predolgo mudi, pa to ni nič hudega. Tudi otroci se morajo vaditi v potrpežljivosti. — Pa še eno: V hišo prihajaj mirno, ne pa s tako hitrico, kakor da se je oblak utrgal za Šmarno goro. — —

Sedaj pa stopimo naprej, k Postružniku. Minke ni doma, Slavko je odšel pa v šolo. Kar z mamó se bomo malo pogovorili in po hiši bomó malo pogledali.

Kako je lepo ta hiša snažna, pometena! Mama pa tudi ne morejo prehvaliti svoje Minke pa svojega Slavka. »Kako sem hvaležna Bogu, ker mi je dal take otroke! Minka je šla v prodajalno, čez četrto ure bo že doma, to dobro vem. Potem bo pa malo popazila na Janezka, da bom mogla kaj skuhati za družino. Popoldne bo šla pa v šolo. Tudi v šoli sta oba, Minka in Slavko, prav pridna.«

»Pa z Bogom, mati! Naj ostaneta vaša dva otroka vedno taka, kakor sta zdaj!«

Pa se brž malo pomenimo, kako vam je bilo vseč pri Postružniku. Minka že pomaga svoji mami pri delu: pometa, gre, kamor jo pošljejo, točno se vrača domov, varuje otroke . . . Za težja dela je seveda še prešibka; kar pa more, stori z veseljem. Tudi Slavko ni napačen. Kaj, če bi bili tudi vi taki: ubogljivi doma, pridni v šoli, če bi hoteli tudi pri delu malo pomagati? — Obetate mi pač, pa ne pozabite, da obljuba dela dolg.

Zdaj pa k Rodetu! Otroci so sami doma. Mirko razbija po tleh. Kaj neki ima? Orehe tolče in jedrca pridno nosi v usta. Pomagata mu pa Jožek in Petček. Vprašajmo ga, kdo mu je orehe dal.

»Nihče!«

»Kje si jih pa dobil?«

»V skrinji. Sam sem jih vzел.«

»Pa se mame nič ne bojiš?«

»Nič. Saj še vedeli ne bodo zato.«

»Ali se Ivanke nič ne bojiš? Kaj pa, če bi jim Ivanka povedala?«

O, Ivanka že ne bo nič povedala. Ona je pa .cuker kradla, pa smetano lizala.«

Ali ga čujete Rodetovega tatina? Poglejte jih, te sladkosnedeže! Sami so doma, pa skrivaj kradejo

in drug drugega prikrivajo pred mamó. Kaj, če bi jih vprašali, ali se Boga nič ne boje! Le pogledjte jih, kako jih rdečica greje. Sram jih je. Vsaj malo upanja je, da se bodo poboljšali. Vi pa glejte, da ne boste nikoli taki. Zapomnite si: Iz nepoboljšljivih sladkosnedežev vzrastejo tatovi! Slaba prihodnost! Vi pa hočete biti in ostati vedno pošteni. Ali ne? —

Stopimo še eno številko naprej.

»Oh, ti otroci! Kakšni so vendar! Kako se sovražijo med seboj! Pretepajo se, pljujejo drug v drugega, zmerjajo se, pa kakšne priimke si dajejo! Kakor Judje, ravno taki so! Kaj bo iz teh otrok!«

Takole tožijo pri Jurjevih. Tam je med otroki res več en prepír in dan na dan sovraštvo. Kako je to grdo! Bratje in sestre, otroci istega očeta in iste matere — še več — vsi so otroci božji, pa se tako strupeno črtijo med seboj. Celo pljujejo se! Nesnaže! Življenje med takimi otroki je prava podoba, kako bo v peklú. Ali hočete res imeti pekel že na zemlji? Ne, ne! Kajne, da ne?

Če se vi, otroci, včasih res malo sporečete — mlada kri hitro vzkípi — tudi hitro odpustite drug drugemu. Potem bo svet za vas lep, potem boste že na zemlji uživali nebesa. —

Pri Kalanovih imajo pa bolnika. Francka je močno bolna. Ne vem, ali bi šli tja, ali ne?

No, pa vseeno stopimo, da bo tudi tam malo šole za nas.

»Trap, trap, trap! Bunk, bunk, bunk!«

Kdo pa vendar tako štokljá? To je pa eden naših? Ne eden, več vas je!

Francka molči. Nič ne reče, čeprav ji že na obrazu beremo, da ji je zelo hudo. Hitro opravimo!

»Francka! Bog ti daj kmalu ljubo zdravje ali pa sveta nebesa.« — —

Sedaj, ko smo zunaj, pa par besedi.

Prav hitro smo se obrnili pri bolni součenki. Zakaj? Bolniku dolgi obiski niso ljubi. Lepo je, da bolnika obiščeš in potolažiš. Če moreš, le večkrat idi k njemu! Dolgo se pa nikar ne mudi. Vi, dečki, si zapomnite še to-le za pozneje: Jako neotesano je, če kdo v bolnikovi sobi kadi tobak. Sedaj, mislim, da tobakarjev še ni med vami. To je prav. Še bolj prav bi pa bilo, če bi se tobaka sploh nikoli ne navadili.

Z bolnikom le malo govori! Le najpotrebnejše. Ne govori ob bolniku preglasno! Varuj se vsakega ropotanja in štokljanja ne samo v bolnikovi sobi, ampak tudi zunaj nje. Vrata prav mirno zapri, ne pa tako, da se strese cela hiša. (Nadaljevanje.)

J. E. Bogomil:

S sabljo ali s plugom?

Srcu mu ni dalo miru — toliko časa je sitnaril tisti Megličev Slavko, da so mu oče naredili iz polena sabljico. Potem mu pa zopet ni dalo srce miru, da jo je popihal na vaško ledino, kjer se je zbirala mladina pozimi in poleti pri svojih igrah.

Ali so ga postrani gledali njegovi tovariši tisti dan! Slavko — pa že tak junak! Komaj je jel trgati prve hlače — še do cvetja niso prišle — pa že hodi z bridko sabljico! Kaj bo šele, ko bo enkrat velik!